

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΥΠΑΤΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 10.11.2016
JOIN(2016) 49 final

**ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Διεθνής διακυβέρνηση των ωκεανών: ένα θεματολόγιο για το μέλλον των ωκεανών μας

{SWD(2016) 352 final}

1. ΟΙ ΩΚΕΑΝΟΙ ΩΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ

Για την Ευρωπαϊκή Ένωση και για πολλά κράτη ανά τον κόσμο, οι ωκεανοί έχουν καθοριστική σημασία για το μέλλον. Προσφέρουν πολλές δυνατότητες για ενίσχυση της ανάπτυξης, των θέσεων εργασίας και της καινοτομίας. Η παραγωγή της παγκόσμιας οικονομίας των ωκεανών υπολογίζεται σε 1,3 τρισεκατομμύρια EUR, ποσό το οποίο μπορεί να υπερδιπλασιαστεί έως το 2030¹.

Οι ωκεανοί διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη ρύθμιση του κλιματικού συστήματος. Σε αυτούς οφείλεται το ήμισυ της παραγωγής οξυγόνου και η απορρόφηση του μεγαλύτερου ποσοστού της πλεονάζουσας θερμότητας του πλανήτη και το 25 % των εκπομπών CO₂² περίπου. Πολλές νησιωτικές (συμπεριλαμβανομένων των Αναπτυσσόμενων Μικρών Νησιωτικών Κρατών) και παράκτιες χώρες εξαρτώνται από τους θαλάσσιους πόρους και είναι ευπαθείς στον δυνητικό αντίκτυπο των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων που συνδέονται με τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση. Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουμε τους ωκεανούς έχει καθοριστική σημασία. Κάποιες από τις πλέον πιεστικές παγκόσμιες προκλήσεις - συμπεριλαμβανομένης της κλιματικής αλλαγής, της φτώχειας, της ασφαλούς, θρεπτικής και επαρκούς τροφής για τον πληθυσμό που προβλέπεται να έχει φτάσει τα εννέα δισεκατομμύρια μέχρι το 2050 — μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μόνο εάν οι ωκεανοί είναι ασφαλείς, προστατευμένοι, καθαροί και υπόκεινται σε βιώσιμη διαχείριση.

Οι ωκεανοί μας βρίσκονται υπό απειλή λόγω της υπερεκμετάλλευσης, της κλιματικής αλλαγής, της οξίνισης, της ρύπανσης και της μείωσης της βιοποικιλότητας. Οι θαλάσσιες και οι παράκτιες οικονομίες αναπτύσσονται ανά τον κόσμο, αλλά η επιτυχία τους εξαρτάται από τη βελτιωμένη βιωσιμότητα. Η πρόσβαση στις θαλάσσιες οδούς παρεμποδίζεται ενίοτε από την παράνομη δραστηριότητα, από τα αυξανόμενα επίπεδα πειρατείας, ενόπλων ληστειών και άλλων μορφών εγκλήματος στη θάλασσα. Οι προσπάθειες να προβληθούν εδαφικές ή θαλάσσιες αξιώσεις εκτός του πλαισίου που ορίζεται από τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), μέσω εκφοβισμού, εξαναγκασμού ή βίας μπορεί να επηρεάσουν όχι μόνο την περιφερειακή σταθερότητα, αλλά και την παγκόσμια οικονομία. Η γνώση της ύπαρξης παράνομων δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο τομέα είναι κρίσιμος παράγοντας για μια βιώσιμη διακυβέρνηση βάσει κανόνων.

Η ακριβής και έγκαιρη πληροφόρηση όσον αφορά την κατάσταση των θαλάσσιων πόρων και των οικοσυστημάτων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Οι τεχνολογικές εξελίξεις που ήταν απαραίτητες για τη βιώσιμη ανάπτυξη των θαλάσσιων δραστηριοτήτων εξαρτώνται από τη βελτίωση της έρευνας.

Όλες αυτές οι προκλήσεις έχουν αναγνωριστεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Στη διάσκεψη κορυφής Ρίο+20, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων δεσμεύτηκαν για την προστασία και αποκατάσταση των ωκεανών και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, και για τη διαχείριση των πόρων των ωκεανών με βιώσιμο τρόπο, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, ώστε να επιτευχθούν αποτελέσματα και στις τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί στη συνολική αυτή προσέγγιση.

Στο Θεματολόγιο των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 η διατήρηση και η βιώσιμη χρήση των ωκεανών ορίζονται από κοινού ως ένας από τους 17

¹ *The ocean economy in 2030 (Η οικονομία των ωκεανών το 2030)*, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι (2016)

² *Climate change 2014 – Impacts, adaptation and vulnerability (Κλιματική αλλαγή 2014 – Επιπτώσεις, προσαρμογή και ευπάθεια)*, Πέμπτη έκθεση αξιολόγησης της ομάδας εργασίας II (WGII) της Διακυβερνητικής επιτροπής για την κλιματική αλλαγή (IPCC), Κεφάλαιο 6

στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (SDG 14) και ως μέρος ενός άκρως διασυνδεδεμένου Θεματολογίου. Για πρώτη φορά, η διατήρηση και η βιώσιμη χρήση των ωκεανών αντιμετωπίζονται με ορισμένα εκ των πλέον πιεστικών ζητημάτων παγκοσμίως για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο ενός ευρύτερου παγκόσμιου θεματολογίου πολιτικής, και αντικατοπτρίζονται αναλόγως σε σειρά στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και σε άλλους στόχους³. Η παγκόσμια κοινότητα πρέπει τώρα να μετατρέψει αυτές τις δεσμεύσεις σε πράξεις. Η ΕΕ είναι πλήρως προσηλωμένη στον στόχο αυτό και στην εφαρμογή του. Οι δράσεις που ορίζονται στην παρούσα κοινή ανακοίνωση αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της απάντησης της ΕΕ στο Θεματολόγιο με ορίζοντα το 2030. Αυτό αποτελεί επίσης προτεραιότητα στο πλαίσιο της παγκόσμιας στρατηγικής για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας⁴.

1.1. Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ

Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) διέπει τη χρήση των ωκεανών και των πόρων τους. Στηρίζεται από ένα πλαίσιο περιφερειακών και διεθνών οργανισμών και φόρουμ, υπεύθυνων για την περαιτέρω ρύθμιση των τομεακών δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στη θάλασσα⁵. Αυτό το πλαίσιο προβλέπει ένα ευρύ φάσμα κανόνων και αρχών. Ωστόσο, είναι μάλλον ανομοιογενές και στερείται συντονισμού. Διαφαίνεται παγκόσμια συναίνεση ως προς το ότι το θαλάσσιο περιβάλλον και οι ανθρώπινες θαλάσσιες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των χερσαίων δραστηριοτήτων με αντίκτυπο στους ωκεανούς πρέπει να τυγχάνουν πιο αποτελεσματικής διαχείρισης ώστε να αντιμετωπίζονται οι αυξανόμενες πιέσεις στους ωκεανούς.

Η διαβούλευση της Επιτροπής⁶ το 2015 επιβεβαίωσε ότι το τρέχον πλαίσιο δεν εξασφαλίζει τη βιώσιμη διαχείριση των ωκεανών:

- Το πλαίσιο είναι ελλιπές και χρειάζεται περαιτέρω ανάπτυξη. Εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά νομικά κενά, ιδίως όσον αφορά τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε περιοχές εκτός της εθνικής δικαιοδοσίας (BBNJ). Η Διεθνής Αρχή για το Θαλάσσιο Βυθό (ISA) δεν έχει

³ Οι ωκεανοί και οι ακτές συνδέονται με σειρά στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, μεταξύ άλλων και με αυτόν που αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη SDG14 (για τους ωκεανούς), συμπεριλαμβανομένων των στόχων για την εξάλειψη της φτώχειας (SDG 1), για την επισιτιστική ασφάλεια και τη βιώσιμη γεωργία (SDG 2), για την υγεία (SDG 3), για το καθαρό νερό και την αποχέτευση (SDG 6), για τη σύγχρονη ενέργεια (SDG 7), για την ανάπτυξη και την απασχόληση (SDG 8), για το κλίμα (SDG 13), για τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα (SDG 15) και για τις εταιρικές σχέσεις (SDG 17).

⁴ *Κοινό όραμα, κοινή δράση: Μια ισχυρότερη Ευρώπη - Μια συνολική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας* (28 Ιουνίου 2016)

⁵ Σε αυτούς περιλαμβάνονται ο ΔΝΟ για τη ναυτιλία, η Διεθνής Αρχή για τον Θαλάσσιο Βυθό (ISA) για την εξόρυξη του θαλάσσιου βυθού, η Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) και Περιφερειακές Οργανώσεις Διαχείρισης Αλιείας (RFMO) για την αλιεία, το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP), πολυμερείς συμφωνίες για το περιβάλλον, περιφερειακές συμβάσεις για τις θάλασσες (RSC) και άλλες πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες (MEA) για τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, καθώς και η Διακυβερνητική Ωκεανογραφική Επιτροπή της UNESCO για τη θαλάσσια επιστημονική έρευνα. Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) προβλέπει επίσης τον δικαιοδοτικό μηχανισμό για την υποχρεωτική ειρηνική επίλυση διαφορών που αφορούν την ερμηνεία ή την εφαρμογή του: το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας.

⁶ http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/consultations/ocean-governance/doc/ocean-governance-summary_en.pdf

ολοκληρώσει ακόμα τον μεταλλευτικό κώδικα που ορίζει τους απαραίτητους κανόνες και διαδικασίες σχετικά με την εξόρυξη του θαλάσσιου βυθού·

- Οι κανόνες και οι ρυθμίσεις που έχουν συμφωνηθεί συχνά δεν υλοποιούνται με αποτελεσματικό τρόπο ή δεν εφαρμόζονται με ενιαίο τρόπο. Απέχουμε πολύ ακόμη από την επίτευξη των παγκόσμιων στόχων, όπως η επίτευξη της μέγιστης βιώσιμης απόδοσης για την αλιεία ως το 2015 ή η διατήρηση του 10 % των παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών, ιδίως μέσω των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών (MPA) έως το 2020⁷. Η μη έγκαιρη επικύρωση διακυβεύει τη θέση σε ισχύ σημαντικών συμβάσεων για τη θάλασσα, όπως είναι η σύμβαση σχετικά με την εργασία στον τομέα της αλιείας της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ)·
- Υπάρχει πολύ λίγη συνεργασία μεταξύ των διεθνών οργανισμών που είναι υπεύθυνοι για τους ωκεανούς. Μολονότι οι θαλάσσιες δραστηριότητες αλληλοσυνδέονται, η ρύθμισή τους δρομολογείται ως επί το πλείστον ανά τομέα. Ο συντονισμός μεταξύ των διεθνών φορέων που καλύπτουν τους διάφορους τομείς είναι συχνά ad hoc ή ανύπαρκτος⁸. Οι οργανισμοί και οι μηχανισμοί που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στην ενδυνάμωση του συνολικού πλαισίου, όπως το δίκτυο «UN-Oceans» ή η Διακυβερνητική Ωκεανογραφική Επιτροπή (IOC), έχουν συνήθως περιορισμένου εύρους εντολή·
- Οι παράνομες και εγκληματικές δραστηριότητες έχουν σημαντικές επιπτώσεις στους οικονομικούς φορείς, στο θαλάσσιο περιβάλλον και στους ανθρώπους που εργάζονται στον τομέα της θάλασσας. Η ΕΕ έχει βελτιώσει το δικό της πλαίσιο ασφάλειας και έχει προωθήσει τη διεθνή και περιφερειακή συνεργασία για την ασφάλεια, αλλά πρέπει να ληφθούν περισσότερα μέτρα ώστε να εξαλειφθούν οι παράνομες ενέργειες στη θάλασσα. Η έλλειψη αξιοπρεπών εργασιών σε κάποιες δραστηριότητες που σχετίζονται με τους ωκεανούς- παραμένει πηγή ανησυχίας. Οι συνθήκες εργασίας στα σκάφη που επιδίδονται σε παράνομες δραστηριότητες είναι ενίοτε πολύ κατώτερες των διεθνών προτύπων ή ακόμη και παράνομες, κι επομένως επηρεάζουν άμεσα όχι μόνο τους εργαζόμενους, αλλά και τη δυνατότητα του τομέα να λαμβάνει υπόψη τη βιωσιμότητα·
- Χρειάζεται περισσότερος συντονισμός μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ, όπως η Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας, η Συνέργεια του Ευξείνου Πόντου, η Στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Αδριατικής Θάλασσας και του Ιονίου Πελάγους, η Ένωση για τη Μεσόγειο και η Βόρεια Διάσταση·
- Οι κύριοι ενδιαφερόμενοι (συμπεριλαμβανομένων επιχειρήσεων, ερευνητών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών) θα πρέπει να εμπλακούν περισσότερο στην κατάρτιση και στην εφαρμογή του διεθνούς ρυθμιστικού πλαισίου. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα υψηλότερα επίπεδα συμμόρφωσης και θα διευκόλυνε την εμφάνιση συμπληρωματικών κυβερνητικών ρυθμίσεων, π.χ. εκούσιες δεσμεύσεις και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Η διαχείριση των ωκεανών θα πρέπει να βασίζεται σε έγκυρη επιστημονική έρευνα και γνώση.

⁷ Θεματολόγιο των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030, στόχος βιώσιμης ανάπτυξης 14.5 και Στρατηγικό σχέδιο 2011-2020, στόχος 11 για τη βιοποικιλότητα του Aichi.

⁸ π.χ. Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλομορφία/Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός, Οργανισμός Επισιτισμού και Γεωργίας/Περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης αλιείας/Σύμβαση για το διεθνές εμπόριο ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση/ Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλομορφία.

1.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΕ

Χρειάζεται συνεκτική, διατομεακή, διεθνής προσέγγιση βάσει κανόνων ώστε να διασφαλίζεται ότι οι θάλασσες είναι ασφαλείς, προστατευμένες, καθαρές και ότι υπόκεινται σε βιώσιμη διαχείριση. Μια τέτοια προσέγγιση θα συμβάλει επίσης στην επίτευξη αποτελεσμάτων για τους πολίτες της ΕΕ σε τομείς προτεραιότητας όπως είναι οι θέσεις εργασίας, η ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα, η βιωσιμότητα, η ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή, και η ειρήνη και η ασφάλεια. Η προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης στη θάλασσα βάσει κανόνων θα βοηθήσει στην ενίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ελευθερίας και της δημοκρατίας, θα δημιουργήσει ισότιμους όρους για τις επιχειρήσεις και θα βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας διεθνώς. Αυτό συνάδει με τον ρόλο της ΕΕ ως ισχυρού παγκόσμιου παράγοντα.

Η ΕΕ είναι σε θέση να διαμορφώσει τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών με βάση την εμπειρία της από την ανάπτυξη βιώσιμης προσέγγισης στη διαχείριση των ωκεανών, κυρίως μέσω της πολιτικής της για το περιβάλλον (ιδίως της οδηγίας-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική), της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής (ιδίως της οδηγίας για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό), της μεταρρύθμισης της κοινής αλιευτικής πολιτικής, της δράσης ενάντια στην παράνομη, λαθραία και άναρχη (ΠΛΑ) αλιεία και της πολιτικής για τις θαλάσσιες μεταφορές.

Η ΕΕ ανέπτυξε επίσης ένα σύνολο από εργαλεία ασφάλειας για την αντιμετώπιση των δεσμών μεταξύ των διαστάσεων εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας. Η παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας επιβεβαιώνει την ανάγκη για μια περισσότερο «διασυνδεδεμένη- προσέγγιση» — μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών πτυχών των πολιτικών, που να διέπει τις εξωτερικές πολιτικές και μεταξύ των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Θα πρέπει να αναπτυχθούν συνέργειες με άλλες πολιτικές (π.χ. για την ασφάλεια και την άμυνα στον κυβερνοχώρο και την κυκλική οικονομία) και στρατηγικές (π.χ. στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα (EUMSS)⁹ και σχετικές περιφερειακές στρατηγικές¹⁰). Με αυτόν τον τρόπο, η συνεισφορά της ΕΕ στην ενίσχυση της διακυβέρνησης των ωκεανών θα στηρίζει τον στόχο της παγκόσμιας ανάπτυξης και ασφάλειας στον τομέα της θάλασσας.

Η ΕΕ ανέπτυξε τη στρατηγική για την ασφάλεια στη θάλασσα για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις όσον αφορά τη θαλάσσια προστασία και ασφάλεια με αποτελεσματικό και ολοκληρωμένο τρόπο με αξιοποίηση των σχετικών διεθνών, ενωσιακών και εθνικών μέσων. Θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με την παρούσα ανακοίνωση έτσι ώστε να διευκολύνεται η διατομεακή συνεργασία και να ενισχύεται η δυνατότητα ανάπτυξης. Η ΕΕ εξακολουθεί να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην ασφάλεια στη θάλασσα παγκοσμίως, βασιζόμενη στην εμπειρία της από την καταπολέμηση της πειρατείας στον δυτικό Ινδικό Ωκεανό και την παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων στη Μεσόγειο, στον Εύξεινο Πόντο και στη Βαλτική Θάλασσα, και διερευνώντας τις

⁹ *European Union Maritime Security Strategy*, 11205/14, (Ευρωπαϊκή Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας), που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων στις 24 Ιουνίου 2014.

¹⁰ *European Union Strategy on the Gulf of Guinea*, (Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον Κόλπο της Γουινέας) που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων στις 17 Μαρτίου 2014· *European Union Strategic Framework for the Horn of Africa*, (Στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για το Κέρασ της Αφρικής) που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων στις 14 Νοεμβρίου 2011

δυνατότητες στον κόλπο της Γουινέας, στη νότια Σινική Θάλασσα και τα στενά της Μαλάκκας¹¹.

Η ΕΕ συνεργάζεται για τη διακυβέρνηση των ωκεανών με διμερείς, περιφερειακούς και πολυμερείς εταίρους ανά τον κόσμο, έχοντας ως κύριο νομικό άξονα τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας. Διαθέτει στρατηγικές εταιρικές σχέσεις και συμφωνίες με βασικούς διεθνείς παράγοντες και εταίρους. Συνεργάζεται στενά με διάφορες νεοεμφανιζόμενες δυνάμεις. Είναι συμβαλλόμενο μέρος σε πολυάριθμες συμφωνίες και συμβάσεις. Από κοινού, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της αποτελούν τον μεγαλύτερο χορηγό βοήθειας.

Η ΕΕ θα πρέπει να βασιστεί στις υπάρχουσες ρυθμίσεις για να βελτιώσει τη διακυβέρνηση των ωκεανών και να ενισχύσει τον συντονισμό με τα διεθνή και περιφερειακά φόρουμ. Η ΕΕ έχει προσπαθήσει ενεργά να αναπτύξει συνεργασία με τους γείτονές της για την πολιτική στον τομέα της θάλασσας και την οικονομία των ωκεανών, βασιζόμενη μεταξύ άλλων στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας, τόσο στην ανατολική όσο και στη νότια διάστασή της. Επίσης, συμβάλλει καθοριστικά στην παγκόσμια διακυβέρνηση της εργασίας στις θαλάσσιες μεταφορές και στην καταπολέμηση της αναγκαστικής εργασίας και της εμπορίας ανθρώπων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η δράση της ΕΕ και των κρατών μελών της πρέπει να αποκτήσει μεγαλύτερη διασύνδεση μεταξύ των εξωτερικών και των εσωτερικών πολιτικών. Η από κοινού δράση τους θα αυξήσει σημαντικά το ενδεχόμενο θετικής αλλαγής. Η ΕΕ θα πρέπει να εξασφαλίσει τη συνεκτική δράση μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της σύμφωνα με τη δέσμευσή της να ενισχύσει τη συνοχή μεταξύ των πολιτικών για βιώσιμη ανάπτυξη. Η ΕΕ θα πρέπει να προωθήσει συνέργειες με άλλες πολιτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της αναπτυξιακής πολιτικής και στρατηγικών όπως η ευρωπαϊκή στρατηγική για την ασφάλεια στη θάλασσα (EUMSS).

Επιπλέον, η ΕΕ διαθέτει εννέα εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Οι περιφέρειες αυτές, λόγω της συμβολής τους στη θαλάσσια διάσταση της ΕΕ και της θέσης τους στον Ατλαντικό και στον Ινδικό Ωκεανό, είναι σημαντικοί παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν ενεργά στη βελτίωση της διακυβέρνησης των ωκεανών.

Για τη διασφάλιση ασφαλών, προστατευμένων, καθαρών ωκεανών που υπόκεινται σε βιώσιμη διαχείριση, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος προτείνουν 14 δέσμες δράσεων σε τρεις τομείς προτεραιότητας:

- βελτίωση του διεθνούς πλαισίου διακυβέρνησης των ωκεανών·
- μείωση της πίεσης στους ωκεανούς και στις θάλασσες και δημιουργία των συνθηκών για βιώσιμη γαλάζια οικονομία· και
- ενίσχυση της διεθνούς έρευνας και των δεδομένων για τους ωκεανούς.

2. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΩΚΕΑΝΩΝ

Με βάση τη διεθνή συναίνεση ότι το πλαίσιο διακυβέρνησης των ωκεανών χρήζει ενίσχυσης, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα επιδιώξουν τις εξής δράσεις:

¹¹ Στον κόλπο της Γουινέας (από τη Σενεγάλη έως την Αγκόλα), η ΕΕ ανέπτυξε μια στρατηγική το 2014 και ένα σχέδιο δράσης το 2015, σύμφωνα με την «ολοκληρωμένη προσέγγιση» για να στηρίξει την αφρικανική πρωτοβουλία της διαδικασίας της Γιαουντέ, που αποφασίστηκε από τους αρχηγούς των κρατών της δυτικής και της κεντρικής Αφρικής τον Ιούνιο του 2013.

Δράση 1: Κάλυψη των κενών στο διεθνές πλαίσιο για τη διακυβέρνηση των ωκεανών

Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα συνεχίσουν να εργάζονται από κοινού με τα κράτη μέλη και τους διεθνείς εταίρους για την προώθηση της εφαρμογής πολύπλευρων μέσων που έχουν συμφωνηθεί αλλά δεν έχουν τεθεί σε ισχύ. Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα εντείνουν τις προσπάθειές τους για την προώθηση της υπογραφής, επικύρωσης, μεταφοράς και αποτελεσματικής υλοποίησης των κύριων διεθνών μέσων διακυβέρνησης των ωκεανών, όπως της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και των υφιστάμενων συμφωνιών εφαρμογής της.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να συμμετέχει ενεργά στην ανάπτυξη μιας νομικά δεσμευτικής πράξης στο πλαίσιο της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας για τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε περιοχές εκτός της εθνικής δικαιοδοσίας (BBNJ). Θα συνεχίσει να στηρίζει τις διεθνείς προσπάθειες για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε άλλα σχετικά διεθνή φόρουμ, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλομορφία (CDB) και της Σύμβασης για το διεθνές εμπόριο ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση (CITES).

Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα διερευνήσουν με τα κράτη μέλη και όλους τους λοιπούς εταίρους, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών εταίρων, των οργανώσεων του κλάδου και της κοινωνίας των πολιτών, τα εθελοντικά, μη νομοθετικά και συμπληρωματικά μέτρα που μπορούν να ληφθούν ώστε να ενισχυθεί η διακυβέρνηση των ωκεανών.

- *Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα συνεργαστούν με τα κράτη μέλη και τους διεθνείς εταίρους για να εξασφαλίσουν την έγκριση, επικύρωση και υλοποίηση των κύριων διεθνών μέσων διακυβέρνησης των ωκεανών, όπως της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας σε περιοχές εκτός της εθνικής δικαιοδοσίας και της σύμβασης σχετικά με την εργασία στον τομέα της αλιείας της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ).*
- *Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα στηρίζουν τις διεθνείς προσπάθειες για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε όλους τους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς.*
- *Έως το 2018, η Επιτροπή θα καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές για την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων στον θαλάσσιο βυθό σε περιοχές υπό εθνική δικαιοδοσία, για να βοηθήσει τα παράκτια κράτη μέλη στην τήρηση των υποχρεώσεών τους στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.*
- *Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα συνεχίσουν τις περιφερειακές πρωτοβουλίες τους εκτός της ΕΕ σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη των θαλάσσιων λεκανών, σε συνεργασία με όλους τους συναφείς περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς, καθώς και στρατηγικές, όπως αυτές για το Κέρασ της Αφρικής και τον κόλπο της Γουινέας, οι οποίες αναγνωρίζουν τη θαλάσσια και ναυτική συνεργασία ως εργαλείο για τη διασφάλιση της προστασίας και την παροχή βιώσιμης ανάπτυξης.*

Δράση 2: Προώθηση της περιφερειακής διαχείρισης της αλιείας και συνεργασία σε βασικές περιοχές των ωκεανών για την κάλυψη των κενών της περιφερειακής διακυβέρνησης

Οι περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης της αλιείας (RFMO) αποτελούν τους κύριους διεθνείς οργανισμούς για τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση των αλληλεπικαλυπτόμενων και των άκρως μεταναστευτικών αποθεμάτων ιχθύων. Η βελτίωση και η τακτική αξιολόγηση της απόδοσής τους (π.χ. όσον αφορά την επιστήμη, τη συμμόρφωση με τη διαφάνεια και τη λήψη αποφάσεων) είναι καίριας σημασίας για τη δράση της ΕΕ σε εν λόγω φόρουμ.

Το μεγαλύτερο μέρος του Αρκτικού Ωκεανού, μίας από τις πλέον ευπαθείς θαλάσσιες περιοχές του πλανήτη, δεν καλύπτεται ακόμη από διεθνή καθεστώτα διατήρησης ή διαχείρισης. Σύμφωνα με την ολοκληρωμένη πολιτική για την Αρκτική που προτάθηκε πρόσφατα,¹² η ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξει την εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης εντός και γύρω από την περιοχή στη βάση της διεθνούς συνεργασίας. Συγκεκριμένα, θα στηρίξει τη δημιουργία περιφερειακής οργάνωσης ή συμφωνίας διαχείρισης της αλιείας για την Αρκτική και θα προωθήσει την προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της καθιέρωσης προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών (MPA).

Άλλες περιφερειακές πολιτικές της ΕΕ (π.χ. στον κόλπο της Γουινέας και το Κέρασ της Αφρικής) αναμένεται ότι θα διαδραματίσουν αποφασιστικό ρόλο στη βελτίωση της διατήρησης και της διαχείρισης των αποθεμάτων ιχθύων και θα παράσχουν ένα πλαίσιο για την αντιμετώπιση της ΠΛΑ αλιείας.

- *Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τους διεθνείς εταίρους της για τη δημιουργία περιφερειακών οργανώσεων ή συμφωνιών διαχείρισης της αλιείας, για τα είδη και τις περιοχές που δεν καλύπτονται ακόμη. Συγκεκριμένα, η ΕΕ θα στηρίξει μια πολύπλευρη συμφωνία για την αποτροπή της άναρχης αλιείας στην ανοικτή θάλασσα στον Κεντρικό Αρκτικό Ωκεανό έως ότου θεσπιστεί μια περιφερειακή οργάνωση ή συμφωνία διαχείρισης αλιείας.*
- *Η Επιτροπή θα στηρίζει την αναβάθμιση, έως το 2020, της Επιτροπής Αλιείας Κεντροανατολικού Ατλαντικού και της Επιτροπής Αλιείας Κεντροδυτικού Ατλαντικού. Θα στηρίξει τοπικούς φορείς αλιείας και πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών σε θέματα όπως η ΠΛΑ αλιεία.*
- *Η Επιτροπή θα προωθήσει βελτιώσεις στη λειτουργία των υφιστάμενων περιφερειακών φορέων αλιείας, κυρίως μέσω τακτικών αξιολογήσεων απόδοσης.*

Δράση 3: Βελτίωση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των διεθνών οργανισμών και σύναψη εταιρικών σχέσεων για τη διαχείριση των ωκεανών («Ocean Partnerships»)

Η ΕΕ θα πρέπει να συμβάλει στη βελτίωση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των διεθνών οργανισμών με μια εντολή που να σχετίζεται με τους ωκεανούς. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω μνημονίων συνεννόησης και συμφωνιών συνεργασίας για την ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των φορέων που έχουν τους ίδιους ή

¹² Κοινή ανακοίνωση σχετικά με *Μια ολοκληρωμένη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Αρκτική*, JOIN(2016) 21 final.

συμπληρωματικούς στόχους. Η Επιτροπή θα εξετάσει την αναβίωση της καλούμενης διαδικασίας του Κόμπε για τις περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης αλιείας του τόνου και την επέκτασή της σε όλες τις περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης αλιείας. Η ΕΕ θα στηρίζει επίσης τον ρόλο των πολύπλευρων μηχανισμών συνεργασίας, όπως το δίκτυο «UN-Oceans» — ιδίως στο πλαίσιο της αναθεώρησης της εντολής του το 2017 — η Διακυβερνητική Ωκεανογραφική Επιτροπή (IOC), η Διεθνής Αρχή για τον Θαλάσσιο Βυθό (ISA) και οι ηπειρωτικοί και περιφερειακοί οργανισμοί που έχουν αναπτύξει στρατηγικές για την αναγνώριση της αξίας και την προστασία των θαλασσών.

Η Επιτροπή συμμετέχει σε διμερείς διαλόγους σχετικά με τη θαλάσσια πολιτική και την αλιεία με βασικούς «παίκτες» των ωκεανών, συμπεριλαμβανομένης της Αυστραλίας, του Καναδά, της Κίνας, της Ιαπωνίας, της Νέας Ζηλανδίας και των Ηνωμένων Πολιτειών. Πρόθεσή της είναι οι εν λόγω διάλογοι να αναβαθμιστούν σταδιακά σε εταιρικές σχέσεις με αντικείμενο τους ωκεανούς εντός της επόμενης πενταετίας. Ως εκ τούτου θα ενισχυθεί η συνεργασία σε βασικούς τομείς της διακυβέρνησης των ωκεανών, όπως η εφαρμογή των σχετικών στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (SDG), η ανάπτυξη ικανοτήτων, η προώθηση της διατήρησης και της βιώσιμης «γαλάζιας ανάπτυξης», η θαλάσσια έρευνα, η διαχείριση της διεθνούς αλιείας, οι αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας, η μάχη ενάντια στην ΠΛΑ αλιεία και η ασφάλεια στη θάλασσα.

- Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα στηρίζουν την καλύτερη συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ των παγκόσμιων και περιφερειακών οργανισμών με εντολή που θα αφορά τους ωκεανούς, μεταξύ άλλων μέσω νέων ή υπαρχόντων πλαισίων.
- Η Επιτροπή θα στηρίζει τον καλύτερο συντονισμό μεταξύ των περιφερειακών οργανώσεων διαχείρισης αλιείας και των συμβάσεων για τις περιφερειακές θάλασσες (RSC) και τη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς¹³.
- Η Επιτροπή θα στηρίζει παγκόσμιες προσπάθειες για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε όλους τους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς, όπως τις δράσεις προτεραιότητας που εγκρίθηκαν στη 12η σύνοδο της Διάσκεψης των Συμβαλλομένων Μερών της ΣΒΠ για τη θαλάσσια και παράκτια βιοποικιλότητα¹⁴ και άλλες αποφάσεις που σχετίζονται με τον καθορισμό των οικολογικά και βιολογικά σημαντικών θαλάσσιων περιοχών (EBSA).
- Η Επιτροπή θα εξασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή των αποφάσεων που έχουν ληφθεί για την προστασία των θαλάσσιων ειδών κατά την 16η και 17η Διάσκεψη των συμβαλλόμενων μερών της Σύμβασης για το διεθνές εμπόριο ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση¹⁵.
- Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα στηρίζουν πολύπλευρους μηχανισμούς συνεργασίας, όπως το δίκτυο «UN-Oceans» στο πλαίσιο της επερχόμενης αναθεώρησης της εντολής του και με στόχο την ενίσχυση του συντονιστικού του ρόλου.
- Η Επιτροπή θα προτείνει την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων για τους ωκεανούς με τους βασικούς παράγοντες των ωκεανών.

¹³ π.χ. η Διεθνής Αρχή για το θαλάσσιο βυθό· Σύμβαση για το διεθνές εμπόριο ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση, Περιβαλλοντικό πρόγραμμα του ΟΗΕ, Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου.

¹⁴ CBD COP (Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών της ΣΒΠ) XII/23· <https://www.cbd.int/decision/cop/default.shtml?id=13386>

¹⁵ <https://cites.org/eng/res/index.php>

Δράση 4: Ανάπτυξη ικανοτήτων

Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα χρησιμοποιήσουν το εξωτερικό πλαίσιο πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της αναπτυξιακής συνεργασίας, με στόχο την προώθηση και την ανάπτυξη ικανότητας για την καλύτερη διακυβέρνηση των ωκεανών, τη διατήρηση και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, και τις βιώσιμες γαλάζιες οικονομίες με τους εταίρους της, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών οργανισμών.

Η θαλάσσια και παράκτια ανάπτυξη πρέπει να είναι περιβαλλοντικά βιώσιμη και χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς. Οι αλληλεπιδράσεις και οι συμβιβασμοί μεταξύ διαφόρων τομέων και επενδύσεων πρέπει να προσδιορίζονται και να διατυπώνονται ρητά.

Η ΕΕ διαθέτει ευρύ φάσμα διμερών συμφωνιών συνεργασίας, εταιρικής σχέσης και εμπορικών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών σύμπραξης βιώσιμης αλιείας, βάσει των οποίων μπορεί να ενισχύσει τη συνεργασία σε θαλάσσια ζητήματα, όπως η γαλάζια ανάπτυξη, η θαλάσσια και παράκτια διαχείριση, τα εργασιακά δικαιώματα και προσόντα,¹⁶ οι επιπτώσεις στους ωκεανούς λόγω της κλιματικής αλλαγής και η στήριξη για την υλοποίηση των διεθνών δεσμεύσεων.

Η ενίσχυση των ευκαιριών για ανάπτυξη ικανοτήτων στις περιοχές εστίασης, όπως ο κόλπος της Γουινέας, ο Νότιος Ατλαντικός,—η Νοτιοανατολική Ασία και τα Αναπτυσσόμενα Μικρά Νησιωτικά Κράτη θα αποτελέσει επίσης μέρος αυτής της προσέγγισης.

Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα κινητοποιήσουν πόρους για να στηρίξουν τον καλύτερο σχεδιασμό μιας βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας, ιδίως στο πλαίσιο της Ένωσης για τη Μεσόγειο (UfM) και της Σύμβασης της Βαρκελώνης. Θα προωθήσουν τον περιφερειακό διάλογο μέσω του φόρουμ της Ένωσης για τη Μεσόγειο σχετικά με τη γαλάζια οικονομία και θα στηρίξουν δράσεις που έχουν συμφωνηθεί εντός αυτού του πλαισίου, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης συνεργασίας για τη θαλάσσια έρευνα και την καινοτομία μέσω της πρωτοβουλίας BlueMED.

- Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα χρησιμοποιήσουν το πλαίσιο εξωτερικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένου του πλαισίου για την αναπτυξιακή συνεργασία, για την προώθηση και την ανάπτυξη ικανοτήτων με σκοπό την καλύτερη διακυβέρνηση των ωκεανών και τις βιώσιμες γαλάζιες οικονομίες με τους βασικούς εταίρους —ιδίως στον Ειρηνικό Ωκεανό, τον Ινδικό Ωκεανό και τη Δυτική Αφρική.
- Με βάση την υφιστάμενη αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΕ, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα συμμετέχουν στην ανάπτυξη ικανοτήτων όσον αφορά τη θαλάσσια ασφάλεια με άλλες χώρες και περιφερειακούς οργανισμούς — ιδίως στον κόλπο της Γουινέας και στον Ινδικό Ωκεανό.
- Το 2017, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα στηρίξουν την ανάπτυξη ενός εύρωστου, τεκμηριωμένου πλαισίου ανάπτυξης γαλάζιας οικονομίας (Blue Economy Development Framework).
- Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα καθορίσουν τρόπους για τη βελτίωση της διακυβέρνησης των ωκεανών μέσω της υλοποίησης των στόχων βιώσιμης

¹⁶ Μεταξύ άλλων, μέσω της Σύμβασης για τα πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοσης πιστοποιητικών και τήρησης φυλακών για το προσωπικό των αλιευτικών σκαφών του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού, 1995 (STCW-F)

ανάπτυξης (SDG). Σε αυτούς θα περιλαμβάνεται, για παράδειγμα, η ενίσχυση των ευκαιριών ανάπτυξης ικανοτήτων στις περιοχές εστίασης, όπως στον κόλπο της Γουινέας και στη Νοτιοανατολική Ασία.

- Η Επιτροπή θα συμπεριλάβει τεχνική συνεργασία από κοινού με τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (ΔΝΟ) με στόχο την ενίσχυση της εφαρμογής και επιβολής των οργάνων του ΔΝΟ.
- Η Επιτροπή θα κινητοποιήσει πόρους για να στηρίζει την πρόοδο της ανάπτυξης ικανοτήτων που σχετίζονται με την ανάπτυξη βιώσιμης γαλαζίας οικονομίας στη Μεσόγειο, στο πλαίσιο της Ένωσης για τη Μεσόγειο και άλλων οργανισμών, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης της Βαρκελώνης.

Δράση 5: Διασφάλιση της ασφάλειας και της προστασίας στις θάλασσες και τους ωκεανούς

Η στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα ορίζει τις προκλήσεις για την ασφάλεια, όπως την πειρατεία, την παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων, όπλων και ναρκωτικών ουσιών, και τονίζει την ανάγκη να διευκολυνθεί η συνεργασία και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των πολιτικών και στρατιωτικών αρχών. Κατά την αναζήτηση παγκόσμιων λύσεων, απαιτείται ευρύτερος διεθνής διάλογος σε φόρουμ όπως αυτό του ΟΗΕ, των G7 και των G20, και προσαρμοσμένες εταιρικές σχέσεις που συμπεριλαμβάνουν άλλες χώρες και περιφερειακούς φορείς (π.χ. την Αφρικανική Ένωση και τον Σύνδεσμο κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας – ASEAN).

Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα συνεργαστούν σε διμερές και πολυμερές επίπεδο με τρίτες χώρες και περιφερειακούς οργανισμούς για να μειωθούν και να εξαλειφθούν οι απειλές και οι κίνδυνοι για τη θαλάσσια ασφάλεια, στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα και των περιφερειακών στρατηγικών (π.χ. κόλπος της Γουινέας, Κέρας της Αφρικής), με κλιμάκωση του έργου σε τομείς προτεραιότητας¹⁷.

Ο νέος κανονισμός για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή¹⁸ και οι τροποποιημένοι κανονισμοί για τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA) και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας (EFCA) προβλέπουν μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών της ΕΕ που στηρίζουν τις αρχές των κρατών μελών οι οποίες ασκούν καθήκοντα ακτοφυλακής και με τις τρίτες χώρες γύρω από τις ευρωπαϊκές θαλάσσιες λεκάνες. Το έργο αυτό θα εστιάσει επίσης στην καλύτερη συνεργασία μεταξύ των εθνικών ακτοφυλακών ώστε να αναλαμβάνουν εκστρατείες πολλαπλού σκοπού, συμπεριλαμβανομένου, για παράδειγμα, του εντοπισμού παράνομων απορρίψεων στο πλαίσιο της Διεθνούς σύμβασης για την

¹⁷ Αυτό περιλαμβάνει: εργασία βάσει μιας συντονισμένης προσέγγισης για τα ζητήματα θαλάσσιας ασφάλειας σε διεθνή φόρουμ (π.χ. ΟΗΕ, G7 και G20) και μέσω διαλόγων υψηλού επιπέδου· ενίσχυση και στήριξη των περιφερειακών απαντήσεων της ΕΕ στον θαλάσσιο τομέα (π.χ. η επιχείρηση «Αταλάντη» κατά της πειρατείας στον Ινδικό ωκεανό και η επιχείρηση EUNAVFOR MED «Σοφία» στη Μεσόγειο για την καταπολέμηση των δικτύων παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων)· και ανάπτυξη ικανοτήτων όσον αφορά τη θαλάσσια ασφάλεια με τρίτες χώρες και περιφερειακούς οργανισμούς.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1624 για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 863/2007 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου και της απόφασης 2005/267/ΕΚ του Συμβουλίου

πρόληψη της ρύπανσης από πλοία (MARPOL).¹⁹ Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, ο Frontex, ο EMSA και η EFCA αναλαμβάνουν επιχειρήσεις πολλαπλού σκοπού, μεταξύ άλλων, για τον έλεγχο της αλιείας, των συνόρων και της μετανάστευσης στην κεντρική Μεσόγειο. Για τη συμπλήρωση αυτών των δραστηριοτήτων, οι στρατιωτικές δυνάμεις της ΕΕ εμπλέκονται επίσης στην καταπολέμηση των δραστηριοτήτων παράνομης διακίνησης ανθρώπων, στην προστασία των σκαφών, στην καταπολέμηση της πειρατείας και στην παρακολούθηση των δραστηριοτήτων αλιείας μέσω των επιχειρήσεων «SOPHIA» και «ATALANTA», σε συνεργασία επίσης με το ΝΑΤΟ για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους.

- Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα βασιστούν στη στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα για να συνεργαστούν με άλλες χώρες με σκοπό να μειωθούν και να εξαιρεθούν οι απειλές και οι κίνδυνοι όσον αφορά τη θαλάσσια ασφάλεια.
- Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα συνεργαστούν προκειμένου να ενισχύσουν την ανταλλαγή διατομεακών πληροφοριών όσον αφορά τη θαλάσσια επιτήρηση μεταξύ των κρατών μελών, με τη συμμετοχή επίσης του EMSA, και μεταξύ άλλων με τη στήριξη της υλοποίησης του κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών (ΚΠΑΠ), και με τρίτες χώρες, με αποτέλεσμα να διευκολύνεται η διεθνής παρέμβαση.
- Η Επιτροπή θα εκτιμήσει με ποιον τρόπο θα διευκολυνθεί η διαλειτουργικότητα των περιβαλλόντων θαλάσσιας επιτήρησης, όπως το ΚΠΑΠ.
- Βάσει των τεχνολογικών εξελίξεων στη δορυφορική επικοινωνία και στην ανάλυση δεδομένων, και βάσει των υπάρχοντων συστημάτων για την παρακολούθηση των θαλάσσιων δραστηριοτήτων, η Επιτροπή, από κοινού με την Ύπατη Εκπρόσωπο, θα δρομολογήσει ένα πιλοτικό έργο για την παρακολούθηση της παράνομης αλιείας παγκοσμίως, σε μια προσπάθεια διεύρυνσης της επίγνωσης της κατάστασης στη θάλασσα, και για τη διερεύνηση των δυνατοτήτων επέκτασης της παρακολούθησης σε άλλους τομείς.

3. ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΙΕΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΩΚΕΑΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΓΑΛΑΖΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Προκειμένου να εξασφαλιστούν υγιείς ωκεανοί ως ζωτικά συστατικά στοιχεία και ως πόρος, η διακυβέρνηση των ωκεανών πρέπει να καταστεί αποτελεσματικότερη. Η δράση της ΕΕ θα πρέπει να επικεντρωθεί στην κλιματική αλλαγή και στον αντίκτυπό της, στη θαλάσσια ρύπανση και στον ευτροφισμό, στη διατήρηση, διαφύλαξη και αποκατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας και στη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων.

Δράση 6: Εφαρμογή της Συμφωνίας COP21 και μετριασμός των επιβλαβών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους ωκεανούς, στις ακτογραμμές και στα οικοσυστήματα

¹⁹ Διεθνής σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία: MARPOL 73/78

Η Επιτροπή θα καταβάλει προσπάθεια για την προστασία του ρόλου των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων στη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Σε συνεργασία με την Ύπατη Εκπρόσωπο, στόχος θα είναι να επιτευχθεί ευρεία πολιτική συναίνεση σχετικά με την ανάγκη διατήρησης της φυσικής λειτουργίας των ωκεανών ως «γαλάζιου άνθρακα» μέσω της συνεργασίας με πολιτικούς παράγοντες της ΕΕ και διεθνείς πολιτικούς παράγοντες, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για την κλιματική αλλαγή και των σχετικών διεθνών συμβάσεων για το περιβάλλον.

Η Επιτροπή θα καταβάλει προσπάθεια για την ενδυνάμωση της δράσης που σχετίζεται με τους ωκεανούς σε επίπεδο ΕΕ προκειμένου να εφαρμοστεί η συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή —π.χ. μείωση των εκπομπών που προκαλούνται από τη ναυτιλία, μελλοντική ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Σε συνεργασία με την Ύπατη Εκπρόσωπο, θα εργαστεί από κοινού με τα κράτη μέλη και τους διεθνείς εταίρους για την προώθηση της ένταξης της εν λόγω δράσης σε εθνική παρακολούθηση των δεσμεύσεων δυνάμει της συμφωνίας του Παρισιού. Επιπλέον, η Επιτροπή θα προωθήσει ένα διεθνώς αποδεκτό σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των συνεπειών, μεταξύ άλλων, της υπερθέρμανσης των ωκεανών, της ανόδου της στάθμης των θαλασσών και της οξίνισης. Η προσπάθεια αυτή θα βασιστεί στην πέμπτη έκθεση αξιολόγησης της Διακυβερνητικής επιτροπής για την αλλαγή του κλίματος (IPPC) και τη μελλοντική ειδική έκθεσή της για την αλλαγή του κλίματος και τους ωκεανούς και την κρυόσφαιρα.

- Η Επιτροπή θα εντείνει την προσπάθειά της με διεθνείς εταίρους για την επίτευξη συμφωνίας κοινής δράσης με σκοπό την προστασία και την αποκατάσταση των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων.
- Έως το 2020, η Επιτροπή θα δρομολογήσει διεθνείς συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που στοχεύουν στην αποκατάσταση, προσαρμογή ή ανάπτυξη «πράσινων/γαλάζιων υποδομών».
- Σε συνεργασία με την Ύπατη Εκπρόσωπο, η Επιτροπή θα εργαστεί από κοινού με τα κράτη μέλη και τους διεθνείς εταίρους για την προώθηση της ένταξης της δράσης που σχετίζεται με τους ωκεανούς σε εθνική παρακολούθηση των δεσμεύσεων δυνάμει της συμφωνίας του Παρισιού. Η τρέχουσα κατάσταση ενδέχεται να παρουσιαστεί στο πλαίσιο του παγκόσμιου εγχειρήματος καταγραφής, όπως προβλέπεται στη συμφωνία του Παρισιού.
- Η Επιτροπή θα προτείνει διεθνή δράση για την παρακολούθηση των συνεπειών, μεταξύ άλλων, της υπερθέρμανσης των ωκεανών, της ανόδου της στάθμης των θαλασσών και της οξίνισης. Το Δίκτυο Πράσινης Διπλωματίας θα χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση επαφών με τους διεθνείς εταίρους.

Δράση 7: Καταπολέμηση της παράνομης αλιείας και ενίσχυση της βιώσιμης διαχείρισης των διατροφικών πόρων των ωκεανών παγκοσμίως

Η καταπολέμηση της ΠΛΑ αλιείας παγκοσμίως αποτελεί προτεραιότητα για την ΕΕ. Τουλάχιστον το 15 % των αλιευμάτων παγκοσμίως, αξίας 8-19 δισ. EUR τον χρόνο, είναι παράνομα. Η ΕΕ συνεργάζεται με άλλες χώρες για την έναρξη διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων των συστημάτων διαχείρισης της αλιείας. Στόχος είναι η ενίσχυση αυτής της δράσης για τα επόμενα 5 έτη. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή επιδιώκει να ενισχύσει την πολύπλευρη δράση για τον περιορισμό της ΠΛΑ αλιείας με την ενδυνάμωση των μέσων που επιτρέπουν τον εντοπισμό και την ταυτοποίηση των

σκαφών και των υπηκόων που επιδίδονται σε παράνομες πρακτικές, και με την ενίσχυση του ρόλου των βασικών διεθνών υπηρεσιών, όπως η Ιντερπόλ.

Η ΕΕ θα συνεργαστεί με τους διεθνείς εταίρους, θα παράσχει στήριξη στην αύξηση της τεχνικής και διοικητικής ικανότητας αντιμετώπισης της ΠΛΑ αλιείας, θα προωθήσει τη διυπηρεσιακή συνεργασία και θα εκτιμήσει τις αρνητικές κοινωνικές συνέπειες αυτών των πρακτικών.

- Η Επιτροπή θα ενισχύσει τη δράση για την ΠΛΑ αλιεία με τη βελτίωση των υπαρχόντων συστημάτων και τη στήριξη των κρατών μελών όσον αφορά την εξασφάλιση αποδοτικών ελέγχων μέσω της ανάπτυξης ηλεκτρονικών εργαλείων.
- Σε συνεργασία με την Ύπατη Εκπρόσωπο, η Επιτροπή θα εργαστεί από κοινού με τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων, για την ανάπτυξη ικανοτήτων και τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής της συμφωνίας σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνει το κράτος λιμένα.
- Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα χρησιμοποιήσουν τη διαθέσιμη χρηματοδότηση της ΕΕ για την ανάπτυξη για την στήριξη δράσεων που θα συμβάλλουν στην καταπολέμηση της ΠΛΑ αλιείας.
- Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τρίτες χώρες μέσω διμερών διαλόγων και επίσημων διαδικασιών (προχαρακτηρισμός, χαρακτηρισμός και εγγραφή στον κατάλογο) δυνάμει του κανονισμού για την ΠΛΑ αλιεία.
- Στο πλαίσιο διμερών διαλόγων και περιφερειακών και διεθνών φόρουμ, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα εξετάσουν θέματα που σχετίζονται με την ΠΛΑ αλιεία όπως η αναγκαστική εργασία και άλλες μορφές εργασίας που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Η ΕΕ θα προωθήσει πολύπλευρη δράση, συμπεριλαμβανομένης:
 - της δημιουργίας παγκόσμιου μητρώου στόλων·
 - της χορήγησης ενός μοναδικού αναγνωριστικού σκάφους (αριθμός Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού) στα εμπορικά αλιευτικά σκάφη·
 - της θέσπισης κατευθυντήριων γραμμών για την ανάπτυξη και την εφαρμογή συστημάτων τεκμηρίωσης των αλιευμάτων (παγκόσμιο πιστοποιητικό αλιευμάτων)· και
 - της ενίσχυσης του ρόλου της Ιντερπόλ στη μάχη κατά της ΠΛΑ αλιείας.
- Η Επιτροπή θα ενισχύσει την επίβλεψη των εξωτερικών στόλων αλιείας της ΕΕ οπουδήποτε δραστηριοποιούνται, σύμφωνα με τον προτεινόμενο κανονισμό για τη βιώσιμη διαχείριση των εξωτερικών αλιευτικών στόλων²⁰.

Δράση 8: Απαγόρευση των ζημιολόγων επιδοτήσεων στον τομέα της αλιείας

Οι επιδοτήσεις στον τομέα της αλιείας που συμβάλλουν στην υπεραλίευση, στην πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα και στην ΠΛΑ αλιεία έχουν αποτελέσει για πολύ καιρό αιτία διεθνούς ανησυχίας. Οι σύνοδοι κορυφής του 2002 και του 2012 για τη βιώσιμη ανάπτυξη απηύθυναν έκκληση για την άρση τους. Το θεματολόγιο για τη

²⁰ COM(2015) 636 final

βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 έχει ορίσει προθεσμία (2020) για την παύση των ως άνω επιδοτήσεων.

Θα προωθηθούν διεθνείς προσπάθειες για τον περιορισμό της πλεονάζουσας αλιευτικής ικανότητας και της υπεραλίευσης από τους παγκόσμιους στόλους αλιείας και για την απαγόρευση των ζημιογόνων επιδοτήσεων. Οι εν λόγω προσπάθειες θα στηρίξουν τις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ για την απαγόρευση των επιδοτήσεων που συμβάλλουν στην πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα, στην υπεραλίευση και στην ΠΛΑ αλιεία.

- *Η ΕΕ θα συμμετάσχει ενεργά σε πολυμερείς διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ για την απαγόρευση, έως το 2020, των επιδοτήσεων που συμβάλλουν στην πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα, στην υπεραλίευση και στην ΠΛΑ αλιεία.*

Δράση 9: Καταπολέμηση των θαλάσσιων απορριμμάτων και της «θάλασσας από πλαστικό»

Τα θαλάσσια απορρίμματα αποτελούν σοβαρή απειλή για τους ωκεανούς μας. Η Επιτροπή έχει ήδη αναλάβει δράση για την αντιμετώπιση του προβλήματος στη ρίζα του και θα ενισχύσει σημαντικά αυτή τη δράση.

Η Επιτροπή θα προτείνει μέτρα για την ελαχιστοποίηση της δημιουργίας απορριμμάτων στον κύκλο παραγωγής, από την επιλογή των υλών, τον σχεδιασμό των προϊόντων, την παραγωγή, την κατανάλωση και την ανακύκλωση μέχρι την απόρριψη.

Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία, η ΕΕ θα προτείνει μια στρατηγική για τις πλαστικές ύλες έως το 2017, καλύπτοντας ζητήματα όπως η ανακυκλωσιμότητα, η βιοαποδομησιμότητα, η παρουσία σε ορισμένες πλαστικές ύλες επικίνδυνων ουσιών και τα θαλάσσια απορρίμματα, με μια σαφή διεθνή συνιστώσα ενάντια στη διαρροή πλαστικών υλών στο περιβάλλον. Αυτό θα συμβάλει στη μείωση των απορριμμάτων που βρίσκονται σε παραλίες και του απολεσθέντος αλιευτικού εξοπλισμού κατά 30 % τουλάχιστον έως το 2020. Θα συμβάλει επίσης στη μείωση του όγκου των μικροπλαστικών που εισέρχονται στο θαλάσσιο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένου, κατά περίπτωση, του περιορισμού της χρήσης τους σε προϊόντα.

Αυτό με τη σειρά του θα συμβάλει στην υλοποίηση του Θεματολογίου με ορίζοντα το 2030. Η στρατηγική θα αναγνωρίσει επίσης τον παγκόσμιο χαρακτήρα του προβλήματος και την ανάγκη για συλλογική δράση, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο των πολύπλευρων συμφωνιών για το περιβάλλον. Θα εξετάσει τις δυνατότητες να εξορθολογιστεί η μάχη κατά των θαλάσσιων απορριμμάτων στην εξωτερική δράση και στην αναπτυξιακή βοήθεια της ΕΕ, έτσι ώστε να περιοριστεί η ροή των πλαστικών αποβλήτων στους ωκεανούς, και, όπου είναι περιβαλλοντικά δικαιολογημένο και τεχνικά εφικτό, να συμμετάσχει σε καλά συντονισμένες δράσεις απομάκρυνσης των απορριμμάτων.

- *Στο πλαίσιο της στρατηγικής κυκλικής οικονομίας, η Επιτροπή θα προτείνει το 2017 μια στρατηγική σχετικά με τις πλαστικές ύλες για την αντιμετώπιση των θαλάσσιων απορριμμάτων εκτός από ζητήματα όπως αυτά της ανακυκλωσιμότητας και της βιοαποδομησιμότητας.*
- *Η Επιτροπή θα αντιμετωπίσει τις πηγές θαλάσσιων απορριμμάτων που βασίζονται στη θάλασσα, συμπεριλαμβανομένων των ναυτιλιακών και αλιευτικών δραστηριοτήτων, μέσω της αναθεώρησης της οδηγίας σχετικά με τις λιμενικές*

εγκαταστάσεις παραλαβής²¹ και, κατά περίπτωση, μέσω πρόσθετης δράσης σχετικά με τις αλιευτικές δραστηριότητες και την υδατοκαλλιέργεια.

- Η Επιτροπή θα συμβάλει στην εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των διεθνών, περιφερειακών και επιμέρους περιφερειακών στρατηγικών και προσεγγίσεων διακυβέρνησης για την καταπολέμηση των θαλάσσιων απορριμμάτων πλαστικών υλών και μικροπλαστικών, όπως ζητήθηκε στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.
- Η Επιτροπή θα παράσχει οικονομική στήριξη, κυρίως μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας, για τη βελτίωση της ικανότητας περισυλλογής των θαλάσσιων απορριμμάτων και της διαθεσιμότητας των δεδομένων για τις συγκεντρώσεις απορριμμάτων στις θάλασσες γύρω από την ΕΕ.
- Η Επιτροπή θα προτείνει την ενδυνάμωση του θεσμικού πλαισίου για την αντιμετώπιση των θαλάσσιων απορριμμάτων, π.χ. μέσω καλύτερου συντονισμού των διεθνών προσπαθειών, του σχεδίου της G7 για την καταπολέμηση των θαλάσσιων απορριμμάτων και της παγκόσμιας εταιρικής σχέσης για τα θαλάσσια απορρίμματα.
- Η Επιτροπή θα παρακολουθήσει τις παγκόσμιες και περιφερειακές δεσμεύσεις με την προώθηση σχεδίων δράσης για τα θαλάσσια απορρίμματα εστιάζοντας στις συμβάσεις για τις περιφερειακές θάλασσες γύρω από την Ευρώπη.

Δράση 10: Προώθηση του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού (MSP) σε παγκόσμιο επίπεδο

Η βιώσιμη χρήση των ωκεανών και της βιοποικιλότητάς τους, συμπεριλαμβανομένης της επίτευξης των σχετικών στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, εξαρτάται από τον κατάλληλο σχεδιασμό και τη διαχείριση των ανθρώπινων χρήσεων, τόσο εντός όσο και πέραν των περιοχών εθνικής δικαιοδοσίας. Ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός μπορεί να εξασφαλίσει την αποτελεσματική οργάνωση των θαλάσσιων χρήσεων εντός μιας θαλάσσιας περιοχής, συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού, της διαχείρισης και της δικτύωσης των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών²². Η ανάληψη θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού αυξάνεται παγκοσμίως και ένα σημαντικό σύνολο εμπειρίας και βέλτιστης πρακτικής έχει αναπτυχθεί κατά την τελευταία δεκαετία.

Το 2017, η Επιτροπή θα αρχίσει να συνεργάζεται με όλους τους σχετικούς παράγοντες για την ανάπτυξη προτάσεων για τις διεθνώς αποδεκτές κατευθυντήριες γραμμές έτσι ώστε να προωθηθεί η χρήση θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και των σχετικών διαδικασιών από χώρες εταίρους και σε διεθνές επίπεδο, ιδίως στον ΟΗΕ.

- Το 2017, η Επιτροπή θα δρομολογήσει τη χάραξη προτάσεων για διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό (ΘΧΣ).

²¹ Οδηγία 2000/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου

²² Η οδηγία της ΕΕ του 2014 για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, η ανακοίνωση του 2008 για την προσέγγιση της ΕΕ στον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και οι κατευθυντήριες γραμμές της UNESCO για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό προβλέπουν ένα σύνολο στοιχείων που στηρίζουν την ανάπτυξη του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού.

Δράση 11: Επίτευξη του παγκόσμιου στόχου της διατήρησης του 10% των θαλάσσιων και παράκτιων περιοχών και της προώθησης της αποτελεσματικής διαχείρισης των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών

Η κατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας εμπνέει ανησυχία. Κατά την τελευταία τριακονταετία, οι τροπικοί ύφαλοι έχουν απολέσει πάνω από το ήμισυ των υφαλογόνων κοραλλιών τους. Επί του παρόντος, μόνο το 3,4 % των θαλασσών και των ωκεανών καλύπτονται από προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές, ποσοστό σημαντικά χαμηλότερο από τον παγκοσμίως συμφωνημένο στόχο διατήρησης του 10 % για το 2020. Η αποκατάσταση και η προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων θα απέδιδε τόσο περιβαλλοντικά όσο και οικονομικά οφέλη. Η αύξηση της κάλυψης των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών στο 30 % θα μπορούσε να αποφέρει έως και 920 δισ. USD μεταξύ του 2015 και του 2050²³.

Τα διαφορετικά είδη εργαλείων διαχείρισης ανά περιοχή εξετάζονται από διάφορους οργανισμούς και φόρουμ ανάλογα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους²⁴. Ωστόσο, οι προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές είναι αποτελεσματικές μόνον εάν υπόκεινται σε καλή διαχείριση και σχηματίζουν ένα οικολογικά συνεκτικό δίκτυο. Η διαχείρισή τους απαιτεί κατάλληλο σχεδιασμό, καθώς και ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους.

Η Επιτροπή θα συμβάλει στην αποτελεσματικότητα των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών παγκοσμίως με την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και με τη στήριξη των προσπάθειών για συνεκτικά δίκτυα. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης την περιφερειακή και διεθνή συνεργασία για την ανάπτυξη μακροπρόθεσμων, βιώσιμων χρηματοδοτικών μηχανισμών για τις προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές²⁵.

Μία νέα συμφωνία εφαρμογής στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας σχετικά με τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση της βιοποικιλότητας σε περιοχές εκτός εθνικής δικαιοδοσίας θα βοηθούσε στην επίτευξη του παγκόσμιου στόχου διατήρησης του 10 % και στη σημαντική αύξηση της κάλυψης των προστατευμένων θαλάσσιων περιοχών στις ανοικτές θάλασσες.

- *Η Επιτροπή θα συμβάλει στην αποτελεσματικότητα και στην εξάπλωση των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών παγκοσμίως με την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και με τη στήριξη των προσπάθειών για συνεκτικά δίκτυα.*
- *Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης την περιφερειακή και διεθνή συνεργασία για την ανάπτυξη μακροπρόθεσμων, βιώσιμων χρηματοδοτικών μηχανισμών για τις προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές.*
- *Η Επιτροπή θα ολοκληρώσει ένα σχέδιο αδελφοποίησης των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών που θα διευκολύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και*

²³ ΟΟΣΑ. (2016), The ocean economy in 2030 (Η οικονομία των ωκεανών το 2030), Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι.

²⁴ Οι συζητήσεις των ΠΟΔΑ, των συμβάσεων για τις περιφερειακές θάλασσες (Σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος του Βορειοανατολικού Ατλαντικού –Σύμβαση OSPAR) για τις προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές, του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού για την ιδιαίτερα ευαίσθητη θαλάσσια περιοχή (PSSA)· σχετικά με τις προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές σε περιοχές εκτός εθνικής δικαιοδοσίας (ABNJ) αποτελούν μέρος των διαπραγματεύσεων για τη βιοποικιλότητα σε περιοχές εκτός εθνικής δικαιοδοσίας (BBNJ).

²⁵ Συμπεριλαμβανομένων των έργων με χρηματοδότηση της ΕΕ, όπως το πιλοτικό πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη διατλαντική συνεργασία στις προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές.

την ανάπτυξη ικανοτήτων μεταξύ των προστατευμένων θαλάσσιων περιοχών του Ατλαντικού από την Ευρώπη, την Αφρική, τη Βόρεια και τη Νότια Αμερική.

- Η Επιτροπή θα παράσχει χρηματοδοτικές δυνατότητες στο πλαίσιο των προγραμμάτων «Ορίζοντας 2020» και «LIFE» για τη θαλάσσια έρευνα που είναι απαραίτητα για τον καθορισμό των προστατευμένων θαλάσσιων περιοχών και για τη σύνδεση με διεθνείς εταίρους.

4. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΩΚΕΑΝΟΥΣ

Η έγκυρη επιστημονική γνώση για τους ωκεανούς είναι κρίσιμης σημασίας για την επίτευξη των περισσότερων από τις παραπάνω δράσεις και για να διασφαλίζεται ότι οι πόροι χρησιμοποιούνται με βιώσιμο τρόπο. Απαιτείται αξιόλογη επένδυση σε κεφάλαια και εξοπλισμό. Προσφέρει μέγιστο όφελος στην κοινωνία εφόσον υπάρχει ανταλλαγή γνώσεων και δεδομένων.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη έχουν πλούσια ιστορία στο ενεργητικό τους όσον αφορά τη χρηματοδότηση θαλάσσιας και ναυτιλιακής έρευνας και τη βελτίωση της διαθεσιμότητας των δεδομένων και της διαλειτουργικότητας. Η συνεργασία με διεθνείς εταίρους, συμπεριλαμβανομένης της συγκέντρωσης πόρων, είναι το απαραίτητο επόμενο βήμα για την εξασφάλιση της γνωσιακής βάσης που απαιτείται για την αποτελεσματική διαχείριση των ωκεανών.

Δράση 12: Μια συνεκτική στρατηγική της ΕΕ για την έκθεση της παρατήρησης των ωκεανών, των δεδομένων και των θαλασσών

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Παρατηρήσεων και Δεδομένων της Θάλασσας (EMODnet) επιτρέπει στους ερευνητές, τις δημόσιες αρχές, τις εταιρείες και την κοινωνία των πολιτών να αναζητούν, να προβάλλουν, να τηλεφορτώνουν και να χρησιμοποιούν δεδομένα και προϊόντα δεδομένων από περισσότερους από 100 ερευνητικούς φορείς για τη θάλασσα σχετικά με τη βαθυμετρία, τη γεωλογία, τους οικοτόπους, τη φυσική, τη χημεία και τη θαλάσσια ζωή των θαλασσών γύρω από την Ευρώπη.

Η εναρμόνιση του έργου της ΕΕ με το έργο των διεθνών εταίρων της θα ενίσχυε σημαντικά τη γνώση που διέπει τη διακυβέρνηση των ωκεανών, συμπεριλαμβανομένης της σημαντικής ενίσχυσης του ολοκληρωμένου συστήματος για την καταγραφή του φυσικού κεφαλαίου και των υπηρεσιών οικοσυστήματος, που αναπτύσσεται σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος και τους διεθνείς εταίρους.

- Η Επιτροπή θα βασιστεί στο δίκτυο EMODnet για να προτείνει μια συνεκτική στρατηγική για την παρατήρηση των ωκεανών το 2018 σύμφωνα με το ανακοινωθέν της Tsukuba της ομάδας G7²⁶. Θα εκτιμήσει εάν τα δίκτυα παρατήρησης των ωκεανών είναι κατάλληλα για τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται και θα αναλύσει τα οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη της ενίσχυσής τους.
- Στο πλαίσιο αυτής της έκθεσης που έχει προγραμματιστεί για το 2018, η Επιτροπή θα προτείνει τον πιθανό τρόπο εναρμόνισης του Ευρωπαϊκού Δικτύου Παρατηρήσεων και Δεδομένων της Θάλασσας με τις άλλες εθνικές ή περιφερειακές

²⁶ <http://www.japan.go.jp/g7/userdata/common/data/20160517communique.pdf>

προσπάθειες συλλογής θαλάσσιων δεδομένων, έτσι ώστε να δημιουργήσει ένα διεθνές δίκτυο θαλάσσιων δεδομένων και να εξασφαλίσει την ελεύθερη πρόσβαση σε αυτά τα δεδομένα.

Δράση 13: Ενίσχυση των επενδύσεων στη «γαλάζια» επιστήμη και καινοτομία

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της δαπανούν ετησίως περίπου 2 δισ. EUR στη θαλάσσια έρευνα. Περισσότερα από 260 εκατ. EUR προέρχονται από το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας «Ορίζοντας 2020». Είναι σημαντικό να διατηρηθεί αυτό το επίπεδο φιλοδοξίας. Ένας ειδικός τομέας ενδιαφέροντος της «γαλάζιας ανάπτυξης» αποσκοπεί στη διατομεακή έρευνα στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας και στηρίζει πολιτικές σχετικά με τους ωκεανούς, συμπεριλαμβανομένης της αλιείας, της υπεράκτιας ενέργειας και των θαλάσσιων μεταφορών.

Τα κράτη μέλη συντονίζουν όλο και περισσότερο ή ενσωματώνουν τα ερευνητικά τους προγράμματα για την αντιμετώπιση των κοινών προβλημάτων σε επίπεδο ΕΕ (για παράδειγμα, μέσω της πρωτοβουλίας κοινού προγραμματισμού «Υγιείς και παραγωγικές θάλασσες και ωκεανούς», των προγραμμάτων «Black Sea Horizon» και «EMBLAS») και σε επίπεδο θαλάσσιων λεκανών (για παράδειγμα μέσω των πρωτοβουλιών «BONUS» για τη Βαλτική Θάλασσα και BLUEMED για τη Μεσόγειο Θάλασσα).

- Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Νέφους Επιστήμης,²⁷ η Επιτροπή θα δημιουργήσει ένα «πilotικό νέφος γαλάζιας επιστήμης» και θα συνεχίσει να επενδύει στη θαλάσσια έρευνα και καινοτομία.
- Η Επιτροπή θα εργαστεί από κοινού με τους εταίρους της ομάδας G7 για την προώθηση της νέας πρωτοβουλίας «Future of the Oceans» (Το μέλλον των ωκεανών) για τη βελτίωση της έρευνας και της παρατήρησης των ωκεανών και των θαλασσών.

Δράση 14: Διεθνής έρευνα των ωκεανών, καινοτομία και επιστημονικές εταιρικές σχέσεις

Η έρευνα και η επιστήμη των ωκεανών σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να ωφεληθεί σημαντικά από τη συνεργασία με θεσμούς εκτός ΕΕ. Η δήλωση του Galway του 2013 μεταξύ ΕΕ, ΗΠΑ και Καναδά για τη συνεργασία στην έρευνα για τον Ατλαντικό Ωκεανό αποτέλεσε ένα αποφασιστικό βήμα προς τα εμπρός. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να υλοποιεί τη δήλωση του Galway.

Προκειμένου να βελτιωθούν οι δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα, η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει μια τομεακή εταιρική σχέση για τη θαλάσσια τεχνολογία στο πλαίσιο της στρατηγικής για την διατομεακή συνεργασία στον τομέα των δεξιοτήτων.

Σύμφωνα με τις συστάσεις του ΟΟΣΑ για την προαγωγή της βελτίωσης της διεθνούς συνεργασίας στη θαλάσσια επιστήμη και τεχνολογία, θα διερευνήσει επίσης τη δυνατότητα για δημιουργία διεθνών δικτύων με σκοπό την ανταλλαγή εμπειριών στην

²⁷ Ανακοίνωση για τη Στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά της Ευρώπης (COM(2015) 192 της 6.5.2015).

προώθηση καινοτόμων θαλάσσιων τεχνολογιών που συμβαδίζουν με τα υπάρχοντα εργαλεία.

- Η Επιτροπή θα αναπτύξει εταιρικές σχέσεις θαλάσσιας έρευνας και επιστήμης με τους βασικούς εταίρους στο πλαίσιο των υφιστάμενων συμφωνιών επιστήμης και τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων των εταιρικών σχέσεων για τους ωκεανούς, κατά περίπτωση, και των παγκόσμιων συμμαχιών όπου είναι μέλος, όπως το φόρουμ του Belmont ή η Ομάδα «Γεωσκόπηση».
- Η Επιτροπή θα ενισχύσει τις προσπάθειές της στη Διατλαντική Συμμαχία για την Έρευνα στους Ωκεανούς ευνοώντας τα ενισχυμένα πλαίσια συνεργασίας στον τομέα της θάλασσας με τους βασικούς παράγοντες στον νότιο Ατλαντικό.
- Η Επιτροπή θα προωθήσει τις εργασίες της ώστε να συμπεριληφθούν οι χώρες της Νότιας Μεσογείου στην πρωτοβουλία BLUEMED. Επίσης, θα ενισχύσει την εμπλοκή της στην επιστήμη, στην έρευνα και στην καινοτομία στον Εύξεινο Πόντο στο πλαίσιο της Συνέργειας του Εύξεινου Πόντου.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ΕΕ έχει μεγάλη ευθύνη όσον αφορά τους ωκεανούς και τις θάλασσες. Διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ως υπέρμαχος της βιώσιμης ανάπτυξης, ως παγκόσμιος παράγοντας στο πλαίσιο διακυβέρνησης των ωκεανών και ως χρήστης των πόρων των ωκεανών. Η ΕΕ θα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της για να εξασφαλίσει ότι οι ωκεανοί υπόκεινται σε ασφαλή, προστατευμένη, καθαρή και βιώσιμη διαχείριση, προς όφελος των σημερινών και των μελλοντικών γενεών.

Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος δεσμεύονται να βελτιώσουν τη διακυβέρνηση των ωκεανών εστιάζοντας στις περιοχές προτεραιότητας που περιγράφονται ανωτέρω. Για το σκοπό αυτό, θα προωθήσουν συνέργειες μεταξύ των πολιτικών και στρατηγικών της ΕΕ που μπορούν να στηρίξουν τη βελτίωση της διακυβέρνησης των ωκεανών, για παράδειγμα, με την ενίσχυση της θαλάσσιας ασφάλειας και την προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης.

Θα συνεργαστούν με τα κράτη μέλη, με διεθνείς οργανισμούς και εταίρους, με περιφερειακούς οργανισμούς και τους κύριους ενδιαφερόμενους για την προώθηση των προτεινόμενων δράσεων και τη διερεύνηση περαιτέρω μέσων και τρόπων ενίσχυσης της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών. Σε συνεργασία με την Ύπατη Εκπρόσωπο, η Επιτροπή θα δημιουργήσει ένα φόρουμ ενδιαφερομένων της ΕΕ για τους ωκεανούς και τις θάλασσες παγκοσμίως. Θα στηρίξει την παρακολούθηση των τρεχουσών πρωτοβουλιών και θα αναπτύξει τακτικό διάλογο σχετικά με τις προσπάθειες της ΕΕ για βελτίωση της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών. Η πρώτη συνάντηση του φόρουμ θα διεξαχθεί το 2017.

Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα υποβάλουν εκθέσεις προόδου για τις προαναφερόμενες δράσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα και για πρώτη φορά εντός διαστήματος δύο ετών από την έγκριση της παρούσας ανακοίνωσης.